

TH. MAERTENS-J. FRISQUE, Komentar zu den neuen Lesungen der Messe. Herder (Freiburg, Basel, Wien), tri sveska (prvi svezak preveli i ciklostilom izdali bogoslovi, Zagreb 1969).

Novi red biblijskih čitanja, koji je stupio na snagu 1969, bio je povodom da su Maertens i Frisque svoje odlično djelo o tumačenju nedjeljanih biblijskih čitanja morali posvema preraditi i nanovo izdati. Kao što je Herder izdao prijevod predhodnog izdanja (KOMMENTAR ZUM MESSBUCH, 5 svezaka. Freiburg, 1965-1966), tako izdaje i sada ovo prerađeno, posve novo izdanje prilagođeno novom rasporedu biblijskih nedjeljanih i svakodnevnih čitanja. Do sada su izašla u njemačkom prijevodu kod Herdera 3 sveska: 1. od prve nedjelje adventa do nedjelje po Bogojavljenju; 2. od prvog do osmog tjedna, odnosno od druge do osme nedjelje u godini; i 3. biblijska čitanja za nedjelje i dane kroz tjedan u korizmi sve do Uskrsa.

Ovo će djelo biti svakome, i svećeniku i laiku, od velike koristi ne samo za spremanje propovijedi, odnosno biblijskih homilija, nego i za njegovo osobno upoznavanje s Biblijom. To osobito vrijedi kad je govor o novim biblijskim čitanjima s kojima smo još tako malo upoznati: za svećenika je neminovno potrebno da posegne za takvim komentarom da bi nedjeljom mogao o novim biblijskim čitanjima spremiti doista dobru biblijsku homiliju svojim vjernicima.

Ovaj komentar MAERTENS-FRISQUE ne želi nam pružiti samo bolje i dublje razumijevanje biblijskih čitanja nego nam povrh toga želi dati i **metodu** kako posadašnjiti i poovdašnjiti u svojem vremenu, na svojem mjestu, u svojim okolnostima Riječ Božju koja je sadržana u Svetom pismu koje čitamo nedjeljama i danima kroz tjedan. Riječ Božja, s kojom mi inače tako o'ako baratamo, i **dan**as pokreće i nosi svijetove, i ovaj naš svijet, burni i bučni svijet današnjice.

Autori ovog komentara nastoje namjerno i svjesno tako pružiti materijal da bi u nama pobudili nove misli, svježije ideje i dalekosežne pobude za spremanje propovijedi. Djelo je stoga prije svega pastoral-

no usmjereno; no i pojedincima izvan pastoralnog rada može pružiti velike usluge za njihov privatni molitveni, razmatralački i uopće duhovni život.

Novo djelo koje su sada nakon novog reda biblijskih čitanja Maertens i Frisque izdali ima i svoje posve novo lice. U ovom novom izdanju pisci uzimaju u obzir samo biblijska čitanja a ne i ostale liturgijske dijelove svete mise. Tako su sada ispušteni dijelovi kao **pjesme, prijevni psalmi, molitve** itd. Isto tako otpada ona prijašnja podjela na »Erklärung und Liturgie« i »Botschaft der Bibel«. Cijeli komentar o jednom čitanju podijeljen je ovaj put u dva odsjeka: u jednom (egzegetsko tumačenje perikope) izloženo je čisto egzegetsko tumačenje pojedinih perikopa, a u drugom je odsjeku (Weisung des Glaubens) tema perikope biblijsko-teološki opširnije obrađena. Za naše prilike možda i previše opširno te pretpostavlja već izvjesnu biblijsku pripremu kod svećenika.

U egzegetskom tumačenju naći će čitalac sve ono što treba znati o dotičnoj perikopi da bi se u nju mogao uživjeti i da bi je uspješno primijenio na praktični, konkretni, svakidašnji život. No, ovo egzegetsko tumačenje neće nam dostajati: ono je samo preduvjet za bolje razumijevanje perikope. Moramo nužno posegnuti i za onim drugim odsjekom, »Weisung des Glaubens«, kao i za drugim sredstvima (npr. Rječnik biblijske teologije, Služba Riječi) koja su nam na dohvat.

Ovaj odsjek egzegetskog tumačenja podijeljen je na tri dijela:

- a. **kontekst** (daje smještaj perikope u dotičnoj biblijskoj knjizi i daje sve ono potrebno za bolje razumijevanje same perikope,
- b. **tematsko razlaganje**: egzegeza pojedinih ređaka perikope,
- c. **posadašnjjenje**: daje smjernice za primjenu ove perikope na konkretni život.

U odsjeku **Weisung des Glaubens** koji je pridodan egzegezi nedjeljanih čitanja naći ćemo solidnu biblijsko-teološku obradu pojedinih tema koje rezultiraju kao glavne iz dotičnih biblijskih čitanja. Ova obrada odlikuje se time što nije puko teoretiziranje nego je uključeno u samo euharistijsko slavlje i neprekidno daje smjernice za konkretni ži-

vot. Da bi propovijed, odnosno homilija, bila uspješnija i solidnija, moramo posegnuti za ovim odsjekom.

Nećemo dakle mi u ovom komentaru naći već gotove propovijedi koje bismo mogli vjernicima od riječi do riječi prenijeti, nego solidan i obilan materijal za spremanje odličnih propovijedi.

Ne možemo a da ne preporučimo svim svećenicima koji vladaju nje-mačkim ovaj komentar MAERTEN-SA-FRISQUEA.

dr A. R.

DR CIRO MARKOČ, Moj put u Nje-mačku, Zagreb 1969.

Putopisi su uvijek zanimljivo štivo. Oni čovjeka osvježuju. U isto vrijeme otkrivaju mu i dočaravaju nepoznate krajeve. Kada ih kasnije posjetiš ili o njima čuješ govoriti, izgledaju ti kao poznati. Dakako, uz konture što ih mašta nadoda.

Ove putopisne crtice predstavljaju samo mali isječak iz bogate riznice doživljaja piščevih na njegovim putovanjima. To su putovanja misaonog čovjeka. Pisac se ne zabavlja crtanjem krajolika niti samo iznošenjem nevažnih ili manje važnih marginalija. On ulazi i u idejnu problematiku jer pohađa predavanja, biblioteke itd.

Tako se čitalac susreće, recimo, s predavanjem o Coretha i njegovim pokušajem da čovjeku današnjice prikaže metafiziku u nekom novom ruhu. Doista, to joj je ruho dao o. Coreth. U svakom slučaju treba pohvaliti dobru volju Corethovu, a, posve razumljivo, može se osporavati da li se prihvatio Sifzifova posla, jer je prelaz u objektivni svijet izvan nas ostao dosta problematičan i dalje (idući Kantovim putem).

Čitalac će naći na mnoge umjetničke, pastoralne i druge refleksije, a ima i pjesničkih zaleta kao na str. 146-147, koji se s užitkom čitaju. Bog je ondje gdje se pojavljuje i slavije slavi grijeh, ali, završava pisac, »da ga otkupi (m)«.

J. K.

Kako se vidi iz naslova, brošura obrađuje jedno pitanje teologije i kršćanske pobožnosti. Kratko i sažeto. Jasno. Kao što se u teologiji govori o objektu, motivu i konačnom subjektu pobožnosti Srca Isusova, analogno tome autor i ovdje govori o pobožnosti prema Srcu Marijinu s istog teološkog aspekta.

Kao što je bilo, i kao što ima osporavatelja štovanja Srca Isusova, isto tako ima i osporavatelja pobožnosti Srca Marijina. Međutim, Marija je našla mjesto i u aktima Drugog vat. koncila (LG br. 52 sl.). Razumije se, i Koncil je upozorio da treba izbjegavati sve pretjeranosti u Marijinu štovanju, a naše vrijeme nameće nam dužnost da u pobožnosti prema Mariji računamo i na ekumenizam, recimo da se ta pobožnost smjesti u otajstvo Crkve u svjetlu Riječi, da nijednim potezom ne prijeđe u neku idolatriju. To Koncil ističe osobito u LG br. 67.

Još bih naglasio da nam apologetski momenat ove pobožnosti, kao i pobožnosti prema Srcu Isusovu, nameće dužnost da je promatramo u totalitetu kršćanskog života. Svaka se autentična pobožnost mora prosuđivati po totalitetu autentičnog kršćanskog života i na drugim sektorima (BS, 1964, br. 2, str. 270). Velika je zabluda izolirati pojedine pobožnosti od totaliteta kršćanskog života, jer te su pobožnosti određene da budu kao znak, faktor, sredstvo sve bujnijeg kršćanskog života u cjelosti.

Brošura je u svom redu bez pretenzija, ali ispravna, a povijesni osvrt upotpunjuje prikaz te pobožnosti. Pisac ne ulazi u teološke dispute o tom predmetu. Brošura ima više informativan i funkcionalan karakter. Tako je moramo i promatrati. A dobro je što djelca ove vrsti izlaze, jer bi bilo zlo da se pobožnost Srca Marijina zanemari. Možda će brošura smetati pokojem »elitnom« duhu ili umišljenom »stavniku« autentičnog kršćanstva, ali i samo objavljivanje djelca pokazuje kako moramo suvereno prolaziti mimo svakojakih osporavanja, jer su plod neobuzdane i nekontrolirane težnje za novotarijama, i dokaz neke unutarnje praznine duha.

J. Kuničić

Mirko Validžić: SRCE NAJVEĆE MAJKE, izdalo Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1968, str. 41.